

Asunto ensin Verkstokehittäjien opintomatka Tanskaan 15.-17.11.2023

Uusi kansallinen strategia asunnottomuuden vähentämiseksi – vähemmän hätämajoitusta, rohkeita ratkaisuja ja innostunutta yhteistyötä

Asunto ensin Verkstokehittäjien opintomatka suuntautui vuonna 2023 Tanskaan, joka Suomen ohella on niitä harvoja maita, jotka ovat onnistuneet vähentämään asunnottomuutta. Kolmen päivän aikana tutustuimme Tanskan uuteen kansalliseen asunnottomuuden vastaiseen strategiaan, joka on herättänyt toiveita asunnottomuuden poistamisesta Tanskassa. Saimme kuulla ihailtavan tarkasta asunnottomien tilastoinnista ja datan käytöstä palveluiden suunnittelussa.

Vierailimme myös Odensen kaupungissa, jossa toteutetaan rohkeaa strategiaa kaikille kuuluvasta kaupungista. Järjestötoimintaa meille esittelivät Udenför, jossa tehdään työtä katuasunnottomuudessa elävien olojen helpottamiseksi sekä innovatiivisia asumiskokeiluita. Kuulimme myös asunnottomuutta kokeneiden vaikuttamisverkosto Sandin toiminnasta. Nuorten asunnottomuuden poistamista koordinoiva Hjem till Alle -allianssi oli innostava esimerkki yhteistyön merkityksestä asunnottomuuden vastaisessa työssä.

Y-Säätiö

Pitkäsillanranta 3 A
00530 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi

Tuore asunnottomuuden vastainen strategia pyrkii eroon tilapäisasumisesta

Tanskan 5,8 miljoonasta asukkaasta eli vuonna 2022 asunnottomana 5789. Pohjoismaisena hyvinvointivaltiona Tanskan verorahoitteisessa sosiaalijärjestelmässä on paljon meille tuttua, kuten esimerkiksi maan 98 kunnan vastuu sosiaalipalveluiden tarjoamisesta. Toisin kuin Suomessa asunnottomuuden hoito on tähän asti nojannut vahvasti tilapäis- ja hätämajoitukseen. Kunnilla on velvollisuus tarjota väliaikaista majoitusta sitä tarvitseville ja valtio on tähän asti korvannut puolet tilapäismajoituksen kuluista kunnalle. Ajan myötä haasteeksi on muodostunut tilapäismajoituksessa vietetyn ajan pitkittyminen ja kustannusten nousu.

Tanskassa on toteutettu kansallisia asunnottomuusstrategioita vuodesta 2009 lähtien ja ne ovat kehittyneet viidessä vaiheessa. Pääpaino on ollut asunto ensin -mallin ja tuetun asumisen kehittämisessä ja juurruttamisessa. Mukana olevien kuntien määrä kasvoi vähitellen, mutta vuonna 2020 tehdyssä asunto ensin -mallin juurtumista koskevassa selvityksessä todettiin, että asuntokantaa ei ollut tarpeeksi, yhteistyö kuntien ja palvelusektoreiden välillä oli vähäistä ja asunto ensin -työ tunnettiin huonosti eikä sitä tuettu kunnissa. Asunto ensin -mallin mukaista tukea sai ainoastaan kahdeksan prosenttia ja palvelusuunnitelma oli tehty vain alle kolmasosalle asunnottomista.

Oli muutoksen aika ja se toteutettiin ripeästi. Poliittinen yhteisymmärrys asunto ensin -mallin vahvistamisesta syntyi 2021, laki asunnottomuuden poistamisesta astui voimaan toukokuussa 2023 ja uusi strategia käynnistyi saman vuoden lokakuussa. Tavoitteena on asunnottomien määrän merkittävä vähentäminen ja pitkäaikaisasunnottomuuden poistaminen.

Keskeinen muutoksen moottori on valtion aiemmin hätämajoitukseen ja tilapäisasumiseen myöntämän tuen suuntaaminen asunnottomien pysyvään asumiseen. Hätämajoitukseen annetaan 50% valtiontukea korkeintaan kolmen kuukauden ajan, jonka jälkeen tuki loppuu mikäli pysyvää asumismuotoa ei ole löytynyt. Pysyvään asumiseen siirtymistä tuetaan kahden vuoden ajan. Tämä ohjaa vahvasti asunnottomien palvelujen muutosta kohti pysyvää asumista ja samalla hätämajoituskapasiteetin alas ajamista. Sosiaalipalvelulakiin kirjattiin uusi pykälä, joka ohjaa käyttämään asunto ensin -mallin mukaisia, näyttöön perustuvia tukimuotoja.

Y-Säätiö

Pitkänsilanranta 3 A
00530 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi

Toinen keskeinen elementti uudessa strategiassa on kohtuuhintaisen asumisen lisääminen. Tämä on mahdollista alentamalla 4 050 yleishyödyllisen asunnon vuokraa väliaikaisesti tai pysyvästi olemassa olevasta asuntokannasta. Lisäksi rakennetaan uusia asuntoja. Myös kuntien mahdollisuutta tukea itsenäiseen asumiseen siirtyviä vuokranmaksussa pidennetään kahdesta viiteen vuoteen.

Ilmapiiri Kansallisen asunnottomuuden vastaisen strategian ympärillä oli innostunut niin ministeriössä kuin järjestöissäkin. Työ on alkuvaiheessa ja haasteita on varmasti edessä, mutta yleisesti suunnasta vallitsi yksimielisyys. Strategian vahvuus piilee kansallisten toimijoiden kumppanuudessa. Ohjelma suunniteltiin ja toimeenpannaan yli 30 toimijan voimin. Mukana on toimijoita kansalaisyhteiskunnasta, kunnista, säätiöistä, tutkimuslaitoksista ja ministeriöistä. Yhteisenä tavoitteena on asunto ensin -mallin juurruttaminen. Työtä seurataan säännöllisesti ja keskustelua kehittämiskohteista käydään jatkuvasti.

Tilastojen kertomaa -trendejä ja profiileja

Tutkija Lars Benjaminsen Kansallisesta tutkimus- ja analyysikeskuksesta (VIVE) esitteli Tanskan asunnottomuuden tilastointia, joka ylittää suurempaan tarkkuuteen kuin Suomen asunnottomuus selvitys. Tieto asunnottomista kerätään joka toinen vuosi laskemalla yhden viikon aikana palvelujärjestelmän kanssa kontaktissa olleet tai järjestelmän tiedossa olevat asunnottomat. Tieto kerätään laajasti eri palveluista myös asunnottomuussektorin ulkopuolelta kuten sosiaalityöstä, työelämäpalveluista, päihdeklinoilta, psykiatrisista palveluista, osista terveydenhuoltojärjestelmää ja laajalta joukolta järjestöjä. Kattava tiedonkeruu mahdollistaa piiloasunnottomuuden suhteellisen luotettavan arvioinnin sekä erilaisten tukimuotojen käytön analyysin. Rajoitteena voi pitää vaatimusta kontaktista palvelujärjestelmään.

Laaja laskentamalli otettiin käyttöön 2007. Sitä ennen käytössä oli vain vuodesta 1999 kerätty tieto hätämajoituksessa olleista ihmisistä, joita oli vuosittain sitkeästi 6–7000. Vuonna 2009 asunnottomia oli n. 5000 ja luku nousi vuoteen 2017 asti, jolloin heitä oli 6635. Vuonna 2019 määrä kääntyi laskuun ja vuonna 2022 asunnottomia oli 5789. Hätämajoituksessa majoittuvat olivat edelleen suurin kategoria, 2300 majoittujaa. Toiseksi suurin ryhmä oli ystävien ja sukulaisten luona majoittuvat, 1600 ihmistä.

Y-Säätiö

Pitkän sillanranta 3 A
00530 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi

Nuorten asunnottomuus on laskenut vuoden 2017 huipusta 1278 vuoden 2022 lukuun 744. Katuasunnottomuus on jäävuoren huippu, vain kymmenesosa asunnottomista asuu kadulla. Kadulla eli 700 ja matalan kynnyksen yömajoissa 300 ihmistä. 1500 ihmistä odotti uloskirjausta sairaaloista, vapautumista vankilasta tai muissa asunnottomuudeksi luokiteltavassa kategoriassa. Vuosittain asunnottomuutta kokevien määrä on kaikissa kategorioissa arviolta kolminkertainen viikon laskennan aikaiseen lukuun verrattuna.

Tarkkuutensa lisäksi Tanskan tilastointimalli kuvaa määrän lisäksi myös asunnottomien profiileja ja tuen tarvetta tarkemmin kuin Suomessa tehtävä asunnottomuus selvitys. Puolet asunnottomuutta kokevista kärsii mielenterveysongelmista ja 60 %:lla on päihdeongelma. Kaikista asunnottomista 80 %:lla on joko mielenterveys- tai päihdeongelma ja kolmanneksella molemmat.

Asunnottomuuslaskenta osoitti, että hätmajoituksen lisäksi piiloasunnottomuuden vähentäminen on tärkeätä. Piiloasunnottomien tuen tarve on lähes yhtä suuri kuin muilla asunnottomien ryhmillä. Asunnottomuus kohtaa pääasiassa laajan turvaverkon läpi pudonneita, paljon palvelua tarvitsevia ihmisiä.

UDENFÖR – uusien menetelmien rohkeaa kokeilua

Udenför on kadulla yöpyviä tukeva järjestö, joka kokeilee rohkeasti uusia menetelmiä asunnottomien olojen parantamiseksi. Vuonna 1988 perustetun järjestön syntytarinassa psykiatri sai tehtäväkseen etsiä erään äidin kadulla elävä poika. Poikaa etsiessään psykiatri kohtasi paljon palvelujärjestelmän ulkopuolella, kaduilla ja hätmajoituksissa eläviä ihmisiä.

Palvelujärjestelmässä on kyllä apua tarjolla, mutta sitä pitäisi osata hakea ja tähän eivät kaikki kykene. Palvelujärjestelmän ulkopuolella elävien ihmisten elinolojen parantamiseksi psykiatri perusti Udenförin (suom. Ulkopuolella).

Udenförin rahoituksesta 80% on julkista rahoitusta ja loput tulee lahjoitusten ja varainkeruun kautta. Udenför ei ole osa kuntahallintoa ja se toimii palvelujärjestelmän ulkopuolella, mikä mahdollistaa toisenlaisen joustavuuden. Työntekijät voivat tarvittaessa liikkua öisin tai seurata asiakasta yli kuntarajojen, mikäli tarve vaatii. Työstä tehdään 2/3 ulkona siellä, missä asiakkaatkin liikkuvat. Järjestöllä ei ole omia asuntoja.

Y-Säätiö

Pitkän sillanranta 3 A
00530 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi

Udenförin rohkeasti kokeileva ja joustava toimintamalli on innostava. Yhtäläisyyksiä suomalaiseen hanketyön kanssa löytyy, mutta Udenförin toiminta vaikutti kokeilevuudessaan astetta rohkeammalta.

Udenförissä työskentelee 13 sosiaalialan työntekijää ja 30-40 vapaaehtoista. Työn tavoitteena on parantaa ulkona elävien elinolosuhteita ja se on luonteeltaan haittojen vähentämistä. Esimerkiksi kenkiä ja makuupusseja jaetaan paljon ja vapaaehtoisten voimin kiertävä ruoka-auto jakaa ruokaa tarvitseville. Asiakkaiden kanssa tehdään myös "tavallisia" asioita, kuten käydään museossa tai elokuvissa. Tärkeintä on kuitenkin tarjota ja rakentaa vuorovaikutussuhde, jossa asiakas voi itse työskennellä asettamiensa tavoitteiden eteen. Kadulla elävien luottamus palvelujärjestelmään on olematon ja Udenför tekeekin sinnikkäästi töitä kasvattaakseen luottamusta tuen vastaanottamiseen.

Työntekijät kertoivat esimerkkejä siitä, kuinka jalkautuvaa työtä tekevät tulkitsevat kadulla asuvien tilannetta esim. lukemalla yösijasta esiin nousevia viestejä. Jos yösijassa on pahviseinät, se sijaitsee suojaisessa paikassa ja yöpyjä on ottanut kengät pois jalastaan ja jalat pääsevät tuulettumaan, ovat nämä merkkejä siitä, että hänelle on kehittynyt hyvät selviytymiskeinot. Huonommista selviytymiskeinoista kertoo sotkuinen makuusija, ohut makuualusta tai kengät ovat jalassa. Merkit kertovat työntekijöille asiakkaan avuntarpeesta. Udenförin työntekijöiden tilannetaito, osaaminen ja kokemus kadulla asuvien tilanteen ymmärtämisessä oli vaikuttavaa. Heidän kokemuksensa mukaan kadulla hyvät selviytymistaidot omaava ei myöskään koe tarvetta siirtyä nopeasti omaan asuntoon. Silloin tukityötä tehdään pitkäjänteisemmin.

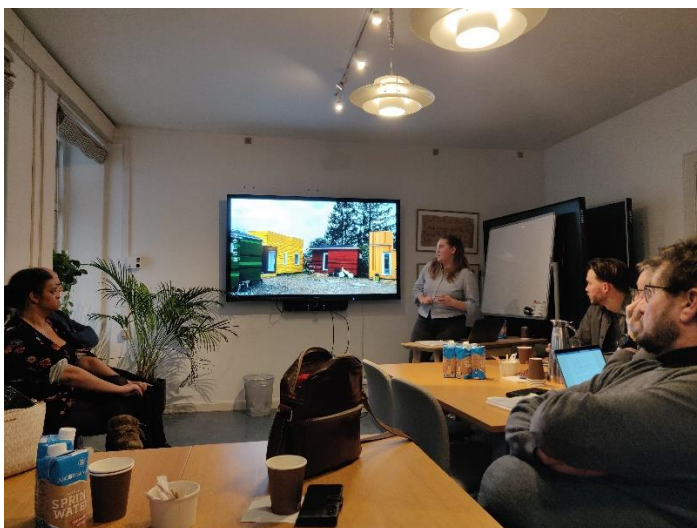
Udenförin toiminnassa jalkautuva työ ja toisaalta asunnottomuudesta saadun tiedon jakaminen ovat yhtä tärkeässä asemassa. Kadulla asuvien elinolosuhteiden parantamisen lisäksi tavoitteena on vaikuttaa viestinnän keinoin tanskalaiseen ja kansainväliseen sosiaalipolitiikkaan. Keskeistä Udenförissä on, ettei se ole projekti. Toimintojen tulee olla kokeellisia, uusia ratkaisuja ja metodeja etsiviä, mutta tarkoitus ei ole rakentaa rinnakkaista järjestelmää. Kun kokeilu on valmis ja toimiva, annetaan se toisten järjestöjen tai julkisen toimijan hoidettavaksi.

Y-Säätiö

Pitkän sillanranta 3 A
00530 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi

Esimerkki rohkeasta kokeilusta uudesta ratkaisusta asunnottomuuden poistamiseksi on kahden projektin, Built outside (2016-2019) ja The Living Community (2019-2020), muodostama jatkumo, joka toimi eräänlaisena asunto ensin -koelaboratoriona. Built outside -projektissa asunnottomat suunnittelivat ja rakensivat koteja yhdessä arkkitehtien (Architects without borders) kanssa ja jatkoprojektissa luotiin itsenäisen asumisen mahdollistavaa yhteisöä. Näissä projekteissa luotiin itsenäistä asumista ja koteja Århusissa keskeisellä paikalla sijaitsevalle, käytöstä pois jääneelle vanhalle sairaalatorille. Kunnan kanssa tehtiin sopimus, jonka mukaan taloille osoitetaan uusi paikka, mikäli tontille tulee muuta käyttöä.

Projektien lopputuloksena kuusi palvelujärjestelmän ulkopuolella elävää ja vaikeasti asutettavaa henkilöä sai pysyvän kodin. Tulos ei ole määrällisesti suuri ja huomattava osa projektin merkittävyyttä onkin sen osallisuuden, kokonaisvaltaisen sosiaalisen tuen ja asunto ensin -asumisen tutkimisessa. Yhdessä rakentaminen synnytti siteen palvelujärjestelmään ja sekä entisille asunnottomille omistajuuden uusiin, keskenään hyvin erilaisiin koteihin. Projektin aikana kohdatut hankaluudet kuten asiakkaiden tavoittaminen tai epävarmuudet siitä, mihin voi rakentaa tai kuka talon omistaa, opettivat asunto ensin -malliin liittyvistä aikaan, yhteistyöhön, kärsivällisyyteen ja kodin omistajuuteen liittyvistä teemoista. Talon rakentaneiden kuuden ihmisen lisäksi projekti tavoitti 77 ihmistä, joista noin neljäsosa oli ennestään kontakti sosiaalijärjestelmään. Jotkut työllistyivät, osalla elämäntilanne stabiloitui ja osalla kontakti sosiaalityöhön tiivistyi. Tulosta voi pitää hyvänä palvelujärjestelmän ulkopuolella elävien kohdalla.

Y-Säätiö

Pitkäsillanranta 3 A
00530 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi

SAND-asunnottomien kansallinen verkosto

SAND on asunnottomuutta kokevia ja kokeneita edustava järjestö, joka on organisoitunut maanlaajuisesti edustamaan ja tukemaan asunnottomia. SAND koostuu paikallisista ruohonjuuritason valtuustoista, jotka puolestaan kuuluvat kahteentoista alueelliseen komiteaan, jotka yhdessä muodostavat SANDin johtoryhmän. SANDin toimintaa koordinoi sihteeristö. Se tukee alueellisia valtuustoja järjestämällä koulutuksia esim. lainsäädännöstä, oman tarinan kirjoittamisesta, vuorovaikutuksesta ja asunnottomine edustamisesta eri yhteyksissä. Järjestön työpajoissa järjestetään tapahtumia tai syvennyttäen vaikkapa vaalityöhön. SAND myös ylläpitää valmentajien ja neuvonantajien verkostoa asunnottomien avuksi. Keskeinen osa SANDin työtä on lobbaaminen ja vaikuttamistyö.

SAND parantaa asunnottomien asemaa samaan aikaan hyvin konkreettisesti yksilöllisen avun kautta ja laajemmalla yhteiskunnallisella vaikuttamisella. Asunnottomien tietoisuuden lisääminen omista oikeuksistaan ja esimerkiksi vapaaehtoisten juristien tuki sosiaalityön tapaamisilla edistävät asunnottomien huomioimista paikallisissa palveluissa. Vertaistuen ja kokemusasiantuntijuuden kehittämiseen liittyy paljon haasteita. Vertaisten toimintakyky vaihtelee päivittäin ja he saattavat kadota pitkiksikin ajoiksi. Oman tarinan kertominen tai omien taitojen puutteellisuus voi pelottaa ja joihinkin paikkoihin kuten hätämajoituksiin menoa vältellään. Tuttuja vertaistuen haasteita, mutta SANDin organisaation taustatuki mahdollistaa työn pitkäjänteisen kehittämisen.

Laajempaan yhteiskunnalliseen keskusteluun SAND osallistuu aktiivisesti ja tämänhetkisessä Tanskan asunto ensin -työssä järjestö näkee kehittämisen kohteita. Näistä SAND nosti esiin sen, ettei tarjotut tuen muodot CTI/ACT/ICM aina vastaa tarpeita tai toteudu suunnitellusti. Erityisesti palveluiden joustamattomuus ja tuen rajoittaminen tiettyihin aikamääriin voi jättää asiakkaan ilman tukea pitkäksikin aikaa.

SAND nostaa siis asiakkaittensa huolia kansalliseen keskusteluun. Uuteen kansalliseen asunnottomuusstrategiaan suhtauduttiin odottavan optimistisesti. Paljon on vielä tehtävää mutta suunta on oikea.

Y-Säätiö

Pitkänsilanranta 3 A
00530 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi

Odense – rohkeasti osallistava kaupunki

Tutustuimme Odensen asunnottomuusohjelmaan ja osallistavaan kaupunkistrategiaan DanChurch Social Centerissä. Odensen edustaja oli käynyt useaan kertaan Suomessa tutustumassa asunnottomuuden poistamiseen, ja Suomen esimerkin motivoimana Odense on rakentanut oman asunnottomuusohjelmansa. Tällä hetkellä Odense tekee rohkeampaa ja innovatiivisempaa asunnottomuustyötä kuin Suomessa tehdään.

Odensessa on luotu urauurtava strategia kaikille kuuluvasta, yhteisestä kaupungista, jossa sosiaalisesti syrjäytyneillä on yhtäläinen oikeus elää ja osallistua. Inklusiivisen kaupungin strategia on välttää tilkkutäkkimäistä ongelmien ratkomista ja rakentaa yhtenäisen suunnitelman ja koordinaation avulla erilaisten ihmisryhmien rinnakkainolon mahdollistava kaupunki. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sosiaalityön haasteiden ratkomista yhteisesti osana kaupungin kokonaispolitiikkaa sekä kaupunkilaisia ulossulkevien mekanismien kääntämistä mukaan ottamisen mahdollisuuksiksi. Erityistä huomiota kiinnitetään nuoriin ja haavoittuvassa asemassa oleviin ja mahdollisuuteen osallistua työmarkkinoille sekä asunnottomuuden poistamiseen. Suomalaisittain rohkealta vaikuttavaan politiikkaan kuuluu mm. syrjäytyneitä varten keskeisille julkisille paikoille rakennetut kokoontumistilat.

Asunto ensin -malli on keskeinen osa kaupungin inklusiivista strategiaa. 206 000 asukkaan Odense onkin asunnottomuuden poistamisen edelläkävijä Tanskassa. Vielä vuonna 2009 Odensessa oli 208 asunnotonta ja vuonna 2022 heitä oli enää 117.

Asunnottomuuden vähentäminen on onnistunut asunto ensin -ohjelmalla, jonka tavoitteena on ollut nopeuttaa sosiaaliseen asumiseen pääsyä ja parantaa asunnottomien tai asumisen tuesta riippuvaisten osallisuutta. Odensen kunta ja sosiaaliset vuokratyöyhtiöt ovat sopineet yhteistyöstä, joka mahdollistaa asunnon tarjoamisen asunnottomalle tai asunnottomuus uhan alla olevalle kolmen kuukauden kuluessa. Tarjolla on myös tukea asunnon ylläpitoon, arjen toimintoihin, talouden hallintaan, palveluihin hakeutumiseen tai tarvittaessa keskusteluapua. Tilannetta seurataan säännöllisesti kunnan, vuokratyöyhtiöiden ja kansalaisjärjestöjen yhteisissä tapaamisissa.

Muutos kohti asunto ensin -mallia edellytti ajatustavan muutosta. Enää ei asukkaalta vaadita asumisvalmiutta asunnon saamiseksi vaan ajatellaan,

Y-Säätiö

Pitkänsillanranta 3 A
00530 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi

että valmiuksia voi harjoitella omassa kodissa. Odensessa tehdyssä kahdeksan vuoden seurantatutkimuksessa todettiin, että 80% asutetuista (n=523) asui edelleen omassa kodissaan ja säästöt asukasta kohti olivat n. 10 000 euroa vuodessa.

HJEM TILL ALLE – Allianssi vähentää nuorten asunnottomuutta

Hjem Till Alle (Home for All) on 22 kumppanin allianssi, jonka yhteisenä tavoitteena on auttaa nuoria pois asunnottomuudesta ja poistaa nuorten asunnottomuus. Tanskassa joka kolmas asunnoton on alle 30-vuotias, mikä tarkoittaa 1600 nuorta asunnotonta. Heistä suurin osa oleilee ystäviensä tai sukulaistensa luona tai hätämajoituksessa. Kahdeksan prosenttia elää kadulla.

Noin puolet nuorista asunnottomista on ollut hoidossa tai heillä on ollut muunlaisia tukitoimia ennen täysi-ikäisyyttä. Kuudella kymmenestä on mielenterveydellisiä haasteita ja puolet käyttää päihteitä. Usein nuorten vanhemmillakin on sosiaalisia haasteita, mutta enenevässä määrin myös keskiluokkaiset nuoret, joilla ei ole tunnistettavia sosiaalisia haasteita, päätyvät asunnottomuuteen. Rakenteellisina syinä nuorten asunnottomuuteen on sosiaalietuuksien pienuus ja kohtuuhintaisten asuntojen väheneminen.

Nuorten asunnottomuus on laskenut vuoden 2019 laskennan 18 % nykyiseen 11 prosenttiin. Muutamissa kunnissa, kuten Århusissa sitä on

Y-Säätiö

Pitkäsillanranta 3 A
00530 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi

onnistuttu vähentämään 32% ja Frederiksbergissä jopa 52%. Näillä paikkakunnilla asunto ensin -malli on valtitseva lähestymistapa ja tavoitteena on poistaa asunnottomuus asuntojen ja riittävän tuen avulla. Nuorten asunnottomuus on myös jatkuvan poliittisen mielenkiinnon kohteena, ja menestyksen on mahdollistanut asunto- ja sosiaalisektorin sekä kansalaisyhteiskunnan yhteinen ja järjestelmällinen työskentely saman tavoitteen eteen. Muutos väliaikaisesta tilapäis- ja hätämajoituksesta pysyviin asumisratkaisuihin on ollut työn näkyvin tulos.

Tanskassa on tutkittu mitä asunnottomuutta kokeneille nuorille kuuluu yhdeksän vuotta asunnottomaksi rekisteröinnin jälkeen. Heidän kuolleisuutensa on 14–20 kertaa korkeampi kuin verrokkiryhmällä. 90 % nuorista on päihdeongelmia, mielenterveydellisiä haasteita tai he ovat osallistuneet rikolliseen toimintaan. Asunnottomaksi rekisteröitymisen jälkeen suurin osa (yli 2/3) ei ole saanut lisää koulutusta. Nuoret kokemusasiantuntijat kertovat, että asunnottomuuteen jämähtää helposti ja paradoksaalisesti ongelmien tulee kehittyä vaikeiksi ennen kuin palvelujärjestelmä vastaa tuen tarpeeseen. Nuorten selkeä viesti sosiaalityölle on palveluiden joustavuuden lisääminen, haasteelliset elämäntilanteet eivät noudata virka-aikoja.

Hjem Till Alle -allianssissa korostetaan, että asunnottomat nuoret ovat ennen kaikkea nuoria, jotka haluavat elää kuten muutkin nuoret: kehittyä, kouluttautua, työllistyä ja saada ympärilleen kannustavan verkoston. Asunnon saanti on lähtökohta, mutta se ei yksin riitä, joten nuorille tarjotaan asunnon lisäksi mahdollisuus työllistymiseen, koulutukseen, tukeen ja yhteisöjen rakentamiseen.

Allianssiin kuuluu toimijoita laajasti yhteiskunnan eri toimialoilta. Mukana on kuntia, terveysrahasto, kiinteistöyhtiöitä, oppilaitoksia, Punainen risti, Ohjaamo jne. Kaikki 22 toimijaa olivat hyvin sitoutuneita tavoitteeseen eli asunnottomuuden poistamiseen ja se heijastuu innostuksena ja sitoutumisena toimintaan, jota tehdään eri tasoilla. Yhdessä muiden kumppaneiden kanssa toteutetaan ns. demonstraatioprojekteja kuten kohtuuhintaisen asumisen, sosiaalisen tuen ja nuorille tarkoitettujen inklusiivisten verkostojen yhdistämisestä. Toinen keskeinen toiminnan muoto on tiettyjen teemojen ympärille kootut pienemmät ryhmät, jotka kootaan tapauskohtaisesti ratkomaan käytännön haasteita kuten paikallista asunto ensin -mallin juurruttamista, kohtuuhintaista asumista tai tulevaisuuden hätämajoitusta.

Y-Säätiö

Pitkän sillanranta 3 A
00530 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi

Innostava yhteishenki muutoksen moottorina

Hjem Till Alle koordinoi, fasilitoi, viestii ja tukee kumppaneiden välistä yhteistyötä. Se muodostaa yhteistyön selkärangan, liittymän, johon toimijoiden on helppo tulla mukaan. Ja johon halutaan tulla mukaan. Anne Bergvith Södersenin kertoessa Hjem Till Alle -allianssin toiminnasta valtaa suomalaisvieraat hämmästys, näin innostunutta yhteistyötä Suomessa tehtiin kenties ennen, mutta vastaava palo tuntuu hiipuneen. Hjem Till Alle koordinoi, fasilitoi ja johtaa toimintaa ja tukee kumppaneiden välistä yhteistyötä. Samalla se korostaa, että muutos parempaan tapahtuu kumppaneiden kautta, ei yksin. Yhteistyön lähtökohtana on jokin konkreettinen haaste kuten nuorten asunnottomuus. Mukaan valitaan vahvoja ja vetovoimaisia kumppaneja ja yllättävienkin kumppaneiden mukaan ottaminen tekee yhteistyöstä mielenkiintoista.

Kumppanuuden rakentamiseen ja ongelman määrittelyyn yhdessä käytetään Hjem Till Allessa paljon aikaa. Vain ajan kanssa syntyy vahva yhteinen ohjelma ja visio. Pidemmän aikavälin tavoitteena on järjestelmän muuttaminen, mutta kumppaneiden sitoutumista pidetään yllä projekteilla ja toiminnoilla, joilla on lyhyemmän aikavälin vaikutuksia. Tärkeässä asemassa on myös yhdessä tuotetun tiedon avulla politiikkaan vaikuttaminen.

Opintomatka muistutti osallistujia ennen kaikkea siitä, miten tavoitteeseen sitoutumisella, yhteistyöllä ja rohkeilla kokeiluilla asunnottomuuden

Y-Säätiö

Pitänsillanranta 3 A
00530 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi

poistamisessa voidaan onnistua. Näimme siitä hyvin konkreettisia esimerkkejä matkan aikana. Lähdimme inspiroituneena ja monen uuden ajatuksen kanssa kotimatalle.

Y-Säätiö

Pitkäsillanranta 3 A
00530 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi